

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
LJUBLJANA, ČOPOVA 1 - DE-
LAVSKA ZBORNICA - TELEFON
ŠT.: 35—29 - POŠT. ČEK. RAČUN
ŠT. 17.548 - NAROČNINA: ZA
ČLANE ZZD 2.— DIN MESEČNO -
(24.— DIN LETNO) — ZA DRUGE
NAROČNIKE 3.— DIN MESEČNO
(36.— DIN LETNO) - CENE
OGLASOM PO DOGOVORU -
LIST IZHAJA VSAKO SOBOTO

LETO I.

LJUBLJANA, SOBOTA, DNE 27. NOVEMBRA 1937.

ŠTEV. 7

Naša skupnost

Slovensko delavstvo mora biti vključeno v jedro slovenskega naroda, v katoliško občestvo. Temu načelu, ki smo ga povdarili v zadnjem uvodniku, mora odgovorjati sistem v organiziranju, ki mora upoštevati slovensko katoliško skupnost.

Katoliška skupnost, katoliško občestvo je v družini, župniji in škofiji. Organizacija, ki tega občestva ne upošteva, ki tega občestva ne goji, ki z njim ne raste, ne dela in ne živi, ni katoliška organizacija, pa naj to še tako povdarja. Katolištvo ni beseda, ampak delo in življenje. Prvi kristjani so se ločili od drugih prebivalcev prav v tem, da so držali skupaj. »Glejte, kako se ljubijo med seboj«, tako so drugi označevali prve kristjane. Pri nas pa te edinosti, te potrebne enotnosti, te ljubezni in skupnosti ni, ali je vsaj ni v tisti meri, kakor bi morala biti.

Slovenci smo znani po organizacijah. Po Kreku in Jegliču smo postali naravnost zgled drugim narodom. In vendar moramo ugotoviti, da pri slovenskih katoličanih ni prave enotnosti. Duh liberalizma se je zajedel v naše duše in razkrojil naše vrste. Liberalizem nas je odtrgal od skupnih središč, ognjišč in nas ohranil za žrtve skupnosti. Vsak hoče imeti vse sam prav, drugemu ne pusti veljati ničesar, vsak je najbolj moder, najbolj izkušen, največ ve. Drugi seveda ne ve ničesar. Vsak dela za-se, vleče na svoje in zato ni skupnosti, ni več smisla in čuta za skupne potrebe, skupne koristi. To je duh liberalizma, ki kljub organiziranosti prehaja že v anarhizem.

Katoličani v drugih deželah napredujejo, osvajaajo vedno nove postojanke, tako v Franciji, Ameriki, Holandiji, Belgiji itd., pri nas pa komaj to, kar so nam ustvarili veliki slovenski možje, branimo, če ne izgublamo tudi tega že. Odmaknili smo se od katoliške skupnosti, katoliškega občestva, ločeno udarjamo proti nasprotnikom, ki nas združeno tepejo.

Zato je naš klic: nazaj h katoliški skupnosti, ki se odraža v farnem občestvu in stanovski ureditvi družbe. Vsaka fara mora imeti lastno in le eno prosvetno društvo, vsaka fara mora imeti lastno strokovno organizacijo, ločeno po stanovih, posebej za delavce, posebej za kmete. Eno mladinsko organizacijo, eno prosvetno organizacijo, eno strokovno organizacijo za delavce, eno strokovno organizacijo za kmete (pač po razmerah v župniji), vse te organizacije pa morajo biti po svojih župnijah in centralah povezane v skupni posvetovalni forum. Ako bodo vse te organizacije med seboj v župniji povezane in ako bodo povezane med seboj po svojih centralah, bodo druga drugo izpopolnjevale, druga drugo podpirale, druga za drugo delale, enotno odbijale napade nasprotnikov in skupno vodile vso borbo.

Mladinske organizacije bodo pripravljale mladino za strokovne organizacije, izobraževalne organizacije bodo v svoji sredi imele tudi člane strokovnih organizacij, skupni forum po župnijah in skupni forumi po centralah bodo iz-

Ing. Jože Skalni:

Za domovino iz celega življenja

Dolžnost nas Slovencev je, da se na največji praznik državljanov Jugoslavije zamislimo in vprašamo, kaj ta praznik pomeni. —

Morali bi si seveda odgovoriti, kaj mi kot poseben narod, tej državi moremo dati in kaj je edino nujno za naš narod in našo državo.

Ni dvoma, da smo s tem, ko smo se s Srbi in Hrvati zedinili v skupno državo Jugoslavijo, sebi hoteli svobodo. Žal, da svobode niso bili deležni Slovenci s Primorske in Koroške.

Če pogledamo v vse naše delovanje, na vse, kar se med našim narodom dogaja, moramo reči, da nas vse bolj boli, — kar se dogaja širom sveta, izven našega narodnega življenja, kakor pa naša lastna preteklost, sedanjost in bodočnost. S tem zaviramo pot našemu lastnemu napredku in zastiramo pogled v naše narodno bistvo.

A prav radi tega nastanejo najbolj nevarne napake za narod. Iz raztresečnosti našega življenja oziroma delovanja tujec prav lahko razbere, kako slabo smo vezani z vsem svojim bistvom na narodovo vsebino.

Ali smo res našemu zedinjenju dali 1918 leta pravi pomen v našem srcu in v naših mislih?

Tolikokrat se spodtaknemo ob šovinizmu drugih narodov. Krivdo za gorje vojska valimo nanje. Toda ali narod, ki se dolžnosti do svojih problemov odteguje, ne povzroča prav take krivde?

Kolikokrat kritiziramo druge narode, a se pri tem ne zazremo v pozitivnosti, ki jih je dotični narod ustvaril.

En sam primer: vzemimo Francijo. Koliko kritiziramo čez njihove šole itd. Res je! One so krive današnjih razravnih razmer, kajti vzgajale so brez vere in to je njih velika usodna napaka. A danes same kličejo, da se je treba zopet vrniti k pojmovanju sveta in življenja, na kateri sloni vsa naša kultura — h katoličanstvu.

Ali odkod izvirajo njih neštete stvaritve, ki jih svet občuduje; odkod velika aktivnost Francozov?

ravnali trenja, interese posameznih organizacij. Le tako bo nastala enotnost, skupnost, občestvenost vseh katoliških organizacij. Vsaka organizacija bo imela svoje naloge, svoje cilje, svoje metode, vendar bodo med seboj povezane in kadar bo treba skupne akcije v župniji (večje proslave, misijon, štrajki) ali kadar bo treba skupnih akcij vse škofije ali celega naroda (kongresi, splošna mezdana gibanja, časopisne akcije itd.) bo enoten nastop vse župnije, bo enotna vsa škofija, bo enoten in delaven ves narod.

Papež Pij XI. priporoča stanovsko ureditev družbe. Mi to hočemo. Moramo pa za to tudi delati. Stanovske organizacije moramo izvesti prav v vseh župnijah, da ustvarimo duševno razpoloženje v vseh plasteh naroda, da narod sami organiziramo od spodaj po stanovih. Tako bo zrastle stanovske družbe, ki bo med seboj povezane, tako bo zrastle katoliško občestvo, tako bo premagan duh individualizma, ki ga je ustvaril liberalizem in tako bo padel duh razrednega kolektivizma. Lasten program iz lastnih načel in lasten sistem, ki odgovarja katolištvu, to ustvariti je največja naloga katoličanov.

Verujemo, da ni le denar vzrok temu silnemu delovanju, ampak prav tista neverjetna zavest vsakega, da dela za svoj narod. Vsakdo se zaveda, da so pretekla že stoletja, v katerih so njegovi predniki gradili narodu in državi bodočnost. Vsakdo se čuti, da spremlja zgodovino svojega naroda s svojim življenjem in da je dolžan narodu dati svoje moči za njegovo bodočnost. Njegova narodna zavest je sinovska; z njeno iz preteklosti vso polnost njegovega talenta, njegove volje, njegove aktivnosti.

In mi? Ali nam je 18. leto potegnilo kopreno, ki nam je zastirala pogled v naš same, v našo narodno bit, na našo narodno skupnost? Ali smo res zadigali iz globin naše slovenske zgodovine, radi katere naš narod stoji in ali smo prišli morda brez slehernega svojkega spoznanja, da naš narod postavljamo v nov državni okvir v katerega smo dolžni prinesiti vse plemenite lastnosti, ki nam jih je slovenska zgodovina izročila za današnjo dobo.

Za vsakogar izmed nas je častno, če se zave, da je po vesti obvezan zajeti svojo delavnost iz temeljev našega naroda za njegovo bodočnost. Da je sleherni poleg tega dolžan dajati predvsem narodu in državi tudi vse svoje življenje vernika katoličana, kjer je izvor vse naše moči.

Le kot trdni katoličani postavljamo kot zavedni Slovenci ves svoj narod v občestvo narodov, ki jim je Kristus poglavar, iz katerega izhaja začetek poedinca, družine, soseske in vsega ter vsakega naroda.

Brez tega je vsa narodna zavest brez bleška, brez bodočnosti.

Za nas katoličane je jasno, da je edino vera, katoliški nauk tisti, ki vodi posameznika in narod po pravi poti. Iz vsega drugega izvira slej ko prej kaos — propad posameznika, družine, naroda in države.

In kaj smo dolžni radi svobode dati svoji državi? Ali ne vso vsebino, ki so

jo nam zgradila stoletja slovenske preteklosti, ali ne vse po veri Kristusovi oplemenitene naše sposobnosti.

Čim bomo odvrkli hotenje, iz naše narodne zgodovine pridobivati si spoznanj za današnje življenje, čim ne bomo delali in gradili z zavestjo, da smo tu iz preteklosti za boljšo bodočnost naše narodne skupnosti, bo nespoštovanje do nas naše vsakdanje srečanje.

Čim bomo pozabili, da smo dolžni strniti naše vrste — ne glede na stanove — tako močno, da bo naše narodno bistvo žarelo v močni dejavnosti, bo izkoriščanje po drugih naše vsakdanje srečanje.

Čim bomo pozabili, da nam Kristusa vera določa smer v tem življenju in da nas vodi v obljubljeno večnost, bomo krivi nereda, ki bo nastal med nami, krivi slabše bodočnosti našega naroda in naše državne skupnosti.

Čim bomo zavrgli »Očenaš«, bomo zavrgli svoj jezik, svoje narodno bistvo. Vedeti moramo namreč, da so v »Očenašu« pisane prve slovenske besede (Brižinski spomeniki, 12. stol.), ki so tako stare, da starejših pisanih nima noben slovanski narod, ne Rusi, ne Poljaki, ne Čehi, ne Srbi, ne Hrvati. Slovenska beseda in »Očenaš« nas spremljata že tisočletje.

Kaj je torej plemenitega, če poteptamo svojo narodno preteklost, kakor so jo poteptali mnogi odpadniki in če zavržemo Boga, da se med nas vselijo zablode materijalizma.

Kaj naj prazni Slovenstva, prazni katoliške vere — sebi in državi damo? Mi vemo; kar ne sloni na narodni vsebini, je trhlo in ne bo nikdar prineslo koristi ne narodu, ne državi!

Ne, v slovenski katoliški skupnosti — v našem narodu, ki ga edino ta duhovna enota tvori, ni možnosti, ki bi mogla dati kaj bolj vzvišenega, bolj plemenitega, bolj koristnega ob tem prazniku, kakor polno aktivna zavest katoličana in Slovenca!

Taki kličemo: »Živela Jugoslavija!«

NAGRADNI RAZPIS

naročnikom „Slovenskega delavca“

Uprava našega lista razpisuje
20 LEPIH NAGRAD

ki jih more prejeti vsak naš naročnik, ki bo imel do 31. januarja 1938 plačano naročnino za celo leto 1938. To velja za vse naročnike in za vse člane ZZD, ki prejemaajo naš list.

Za 36.— oziroma 24.— Din (člani ZZD), ki jih plača prejemnik lista kot naročnino, dobi:

I. 15 izžrebancev — brezplačno »Slovenskega delavca« za celo leto 1938 (vplačana naročnina se povrne).

II. eden izžrebani — 10 knjig iz založbe: »Naša pot«.

III. eden izžrebani — vezan 3. letnik »Straže v viharju« in »Mi mladi borci« 1. letnik (vezano).

IV. eden izžrebani — pet (5) dnevno brezplačno bivanje v gorskem letoviškem kraju.

V. eden izžrebani — blaga ali katerikoli predmet v vrednosti 400.— Din, ki ga določi večina otrok naših naročnikov po pismenih predlogih. Otroci nam naj torej sporoče, katera naj bo ta nagrada, vredna 400 Din.

VI. eden izžrebani — rejenega prašiča s približno 100 kg teže ali po lastni izbiri za 1.000 Din blaga v katerikoli trgovini, ki bo oglašala v naši božični številki.

*

Vsakemu, ki nam pridobi 5 novih naročnikov, pa damo na vsakih 5 naročnikov po 20% nagrade.

Žrebanje bo v upravi »Slovenskega delavca« dne 6. februarja 1938.

Obilo sreče vsem!

Kakor kolesa stroja — brez svobode

Oseba svoboda, naravna človekova pravica je v boljševiškem »raju« zelo malo uvaževana.

»Komunistična stranka« ne more izpolniti svoje naloge, če je ne vodi železna disciplina. Vsi morajo delati po enotnem načrtu, na skupni zemlji, v skupni tovarni pod enotno upravo, tako je povedal Lenin na 3. kongresu komunistične mladine.

In tako tudi je življenje v SSSR podobno življenju v veliki kasarni, kjer je vse pod komando. Delavec v SSSR nima pravice, da bi si smel po svoji volji izbrati delo, niti ne more po svoji volji menjati mesta, kjer je zaposlen. Oblast ga nastavi, ona edina mu more odkazati drugi kraj zaposlitve.

Pravico do stavke delavec v SSSR nima. To bi namreč pomenilo protirevolucionarno dejanje, ki se strogo kaznuje. Na delavca ne pritiska samo kapitalistična premoč, ampak tudi država z vso svojo politično močjo. V SSSR je stavka veleizdajniško dejanje in jo kaznujejo kot zločin proti državi. Sovjetsko časopisje in njihova propaganda čudovito vara svoje prebivalce. Življenje izven Sovjetske Rusije slika v kar najbolj temnih barvah, da se jim njihova lastna revščina zdi še bogastvo. »A tega ne morejo doseči drugače kakor, da skrbno zavirajo vsak stik z zunanjim svetom, to je, s svetom izven sovjetskih meja,« piše A. Gide v knjigi »Vrnitev iz SSSR«. Glavni tajnik angleške delavske strokovne zveze »Trade Unions« William Atrin, je spoznal, »da so delavci tam povsem navadna kolesa sovjetskega stroja.« — Delavec je »od svoje najbolj zgodnje otroške dobe pod nadzorstvom in to v toliki meri, kakor je kapitalizem nikdar ni mogel doseči. Nadzorstvo se prične v otroški zibelki in traja celo življenje.« —

V večini primerov mora delavec podpisati pogodbo, da bo do smrti delal v določeni tovarni. Kdo pa si želi privoščiti nekoliko svobode preko teh ozkih in trdih predpisov, ga čaka pregnanstvo v Sibirijo, prisilno delo po kanalih in rudnikih v senci bajonetov.

Sibirija je polna delavcev, ki so hoteli, ali so pokazali količkaj samostojnosti.

In vendar »za nje (namreč sovjetske državljane) vlada izven SSSR tema«, kot pravi Gide.

**Komunizem je največji
sovražnik človeštva.**

**Poravnajte naročnino —
prispevajte v tiskovni
sklad!**

SOVJETSKA RUSIJA

ZGODOVINA REVOLUCIJE
(5) OD 1927—1922.

(Nadaljevanje.)

Četrto desetletje preteklega stoletja je videlo mnogo kmečkih uporov. Nekoč se je nabralo preko 20.000 tlačanov, ki naj bi si z ropom in uničevanjem utrlj pot v Petrograd. Oboroženi so bili s puškami, sabljami in kosami. Vstaja je bila krvavo zadušena. Toda v narodu je kipelo dalje. Po krimski vojni so kmetje tako nevarno revolucionarili, da je car Aleksander II. nameraval kmečko vprašanje končno urediti. Ostalo pa je le pri poskusih in polovičnih odredbah, še celo do l. 1861., ko je bilo tlačanstvo zakonito odpravljeno. Marsikje je bil ta zakon le prazna teorija. Zakon se je glasil: Kmetje dobijo zemljo v ohranitev svoje eksistence in vestnejše izvrševanje svojih dolžnosti napram državi. Vlada pa je v glavnem poskrbela za izvedbo zadnjega dela odredbe. Mesto da bi bili kmetje dobili obsežnejših zemljišč, so jih 3,6% še zgubili. Teoretično so zemljo lahko dobili, toda pogoji so bili neizvedljivi. Statistika iz leta 1905 pove, da se je posest posameznika mesto povečala zmanjšala za 36%, čemur pa je pripisati tudi velik prirastek kmetijskega stanu. Nasprotno pa je navedenega leta 3000 veleposestnikov imelo v lasti 70 milijonov desjatin (1 desjatina je 109,25 ara). Posamezen veleposestnik je imel torej povprečno 2300 desjatin, med tem ko je kme-

Gospodarske osnove strokovnih organizacij

II. Podporni skladi.

V strokovnih organizacijah delavstva po naših zadnjih izvajanjih igra v samostojnosti in neodvisnosti delavskih gibanj članarina bistveno odločilno vlogo. Delavstvo mora samo svojo organizacijo vzdrževati, samo skrbeti za ves njen upravni aparat, za njen tisk in njeno propagando. Osvobođenje delavskih trum in točasno krivičnih razmer morejo uspešno podpirati in vzdrževati le tiste delavske strokovne organizacije, ki se gospodarsko čisto same vzdržujejo in niso odvisne od kakih trenutnih položajev in osebnostnih naklonjenj. Zato pošten delavec, ki ve, da mu je strokovna organizacija hrbtenica, glavna opora njegove zaštite, svojo članarino za organizacijo točno in redno plačuje. Kakor je neorganiziran delavec sebi grobokop, tako je grobokop organizacije delavec, ki je organiziran, pa svojih prispevkov organizaciji ne plačuje. Še enkrat torej: **Plačujmo članarino redno.**

S članarino pa je zajamčeno samo redno delovanje in napredek organizacije, niso pa zavarovani njeni člani za slučaj posebnih neprilic, nesreč in preizkušenj. Še manj pa so zavarovani njihovi svojci. Z uredbami o sanaciji bratovskih skladnic, in o renti za onemoglost, starost in smrt, ki jih je izdala sedanja vlada, je v tem oziru napravljen za zaščito in koristi delavca velik korak naprej. Veseli smo teh uredb in hvaležni smo zanje tistim, ki so nam jih izvajali po mnogem prizadevanju, čeprav niso popolne. Vemo pa, da je delavec tudi sicer v neštetihi slučajih potisnjen v nepričakovane stiske, ki ga pahnejo v veliko bedo in pomanjkanje.

Razne nezgode, bolezni, nesreče, ki jih socialna zakonodaja zadosti ne predvideva, ustavitve dela, stavke itd., zmerom prinašajo delavcem težke gmotne skrbi, iz katerih si sam pomagati ne more. Na miloščno navezan biti v takih dneh je vedno nekaj silno bridkega, pa tudi ta nikoli ni zadostna. Zato morajo pametni delavci za zdravih dni in ob polni zaposlitvi misliti na to, da si brezpogojno od svojih skromnih zaslužkov denejo nekaj na stran za te čase. Vsak delavec zase! Vsak naj si življenje tako uredi, čeprav je včasih to težko, da bo mogel v času rednega zaslužka nekaj prihraniti. Čeprav gre težko, samo trdne volje je treba, pa gre! Vsaj mali znesek naloži v hranilnico, ki ji vrni zasluženou zaupanje, vsak mesec, sčasoma boš dobil veselje nad štedenjem. Vsak delavec zase tak! Skupina, organizacija resnih delavcev pa mora tudi kot skupina ustanoviti razne sklade (fonde), iz katerih potem ob izrednih prilikah bolezni, brezposelnosti, izprtij, stavk itd., podpira svoje članstvo. Take sklade naj bi imela vsaka organizacijska

skupina in sicer najbolj obvezno za celokupno organizirano članstvo. V času potrebe na podlagi urejenega pravilnika iz njega prejme, kdor je potreben, svoj delež. Vrh tega so pa take zbirke in skladi, kadar narasejo do višjih zneskov, zelo tehtno sredstvo za članarinsko in člansko disciplino. Kdor iz organizacije izstopi ali svojih prispevkov v predpisanem roku ne plača, zgubi vse pravice, ki si jih je kot njen član z vplačili v razne sklade priboril. Skušnje izpričujejo, da delavstvo take koristi zelo na organizacijo priklepajo.

Taki skladi se snujejo zopet najčese s posebnimi mesečnimi prispevki članov. V začetku gre to težko, sčasoma pa se člani privadijo, spoznajo njihovo vrednost in sami z veseljem vanje prispevajo, poleg tega pa je možno, da se dvig in porast skladov pospešuje z raznimi prireditvami, nabirkami, podporami. Iznajdljiv organizacijski odbor bo našel nešteto prilik in načinov, da

v razumevajočih krogih podpre slične gospodarske koristi svojega članstva.

Niso ti skladi zadostna zaščita delavstva za vse neštete težke prilike, toda so začetek pota njegovega gospodarskega varstva. Z njimi raste delavska samozavest, njegova povezanost s stanom, raste smisel za urejeno življenje. Je to eno najboljših organizacijskih propagandnih in vezalnih sredstev. Skladi ubijajo v človeku sebično samožitje, ustvarjajo družbeno povezanost, krepijo odpor proti krivici izkoriščanja in dajejo v slučajih, ki so v pravilniku predvideni posameznemu delavcu, pa tudi celi skupini, gmotno oporo.

Poleg točnega plačevanja članarine, naj torej vsaka delavska organizacijska skupina poskrbi zaradi zaštite svojega članstva tudi za take sklade, ki bodo krepili tudi njeno organizacijsko zgrajenost z vsemi gospodarskimi osnovami.

(V drugo naprej.)

Smersu Rudolf:

Zavarovanje za onemoglost, starost in smrt

Otroške rente in posmrtno podpora.

V prejšnjih številkah »Slovenskega delavca« smo si ogledali: kdo je zavezan zavarovanju za onemoglost, starost in smrt; koliko znašajo prispevki za to zavarovanje; kdo ima pravico do rente ob onemoglosti, starosti in tudi višino teh rent in podpor smo si ogledali.

Danes pa si hočemo ogledati zadnje poglavje iz zavarovanja za onemoglost, starost in smrt in sicer si hočemo ogledati otroške rente in posmrtno podpora.

Če zavarovana oseba ali pa oseba, ki že uživa rento radi starosti ali onemoglosti, umre, dobiva njegova rodbina tele pomoči:

1. Otroška rento za vsakega zakonskega ali nezakonskega ali pred onemoglostjo zakonito usvojenega otroka pod 16. letom, dokler otrok ne dovrši 16. leta starosti.

2. Podpora vdovi, in sicer rento za tri leta.

3. Kolikor ni z otroškimi rentami in vdovsko podporo izčrpan najvišji znesek teh rent in podpor, se dodeljuje ¼ tega zneska (preostanka) roditeljem ali dedu in babici, ako so onemogli in ne uživajo nobene večje pomoči po tem zakonu in ako je skrbel za njih vzdrževanje pretežno umrli zavarovanec, in sicer toliko časa, dokler so navezani na podporo, toda največ za tri leta po smrti umrlega zavarovanca.

4. Ako ni roditeljev ali deda in babice, se sme ta podpora dodeliti vnukom ali bratom in sestram pod 16. letom, če je za njih vzdrževanje pretežno

skrbel umrli zavarovanec, dokler so navezani na podporo, največ pa za tri leta.

Koliko znašajo te rente in podpore.

1. Otroška renta znaša ¼ zavarovančeve pravice do rente.

2. Podpora vdovi znaša ¼ moževe rente ali moževe pravice do rente. Vdovcu, ki nima sam pravice do večje rente, se daje ta podpora samo, ako je onemogel v smislu tega zakona in ga je umrla žena vzdrževala.

3. Roditelji ali pa ded in babica morajo dobiti skozi tri leta — kakor je že zgoraj omenjeno — ¼ zneska umrlega zavarovanca. Ravno tak znesek more dobiti vnučad ali pa bratje in sestre pod 16. letom skupaj.

Velja pa načelo, da imajo otroci in žena umrlega zavarovanca prvenstveno pravico in prednost pred ostalimi sorodniki.

Starostno, oziroma onemoglostno zavarovanje ne plača nobene rente v primeru, če je smrt posledica obratne nezgode.

Pogoji za vdovsko rento.

Vdova dobi vdovsko rento samo pod sledečimi pogoji:

1. da je vstopila v zakon pred nastopom onemoglosti, razen če ima iz tega zakona otroke;

2. da ni od svojega moža zakonito ločena in ni neposredno pred smrtjo svojega moža leto dni ali več živela ločeno od njega. V tem primeru ima pravico do vdovske rente le, če ima pravico do vzdrževalnine, katero ji je prisodilo sodišče. V tem primeru se plačuje vdovi podpora največ do zneska vzdrževalnine.

Treba je pripomniti, da skupni znesek otroških rent ter vdovskih in roditeljskih podpor ne sme skupaj presegati zneska pokojnine, do katere bi imel umrli zavarovane pravico, ali katero je umrli rentnik užival.

Naša sodba in naše zahteve.

Tu in tam slišimo sodbo, da je starostno in onemoglostno zavarovanje slabo, ker daje premajhne podpore. Mi priznamo, da te podpore in rente niso zadostne. Vendar smo veseli, da se je uvedlo zavarovanje za onemoglost, starost in smrt in da se je po dvajsetih letih vendar enkrat napravil prvi korak. Videli smo, da je prispevek majhen, zato moramo razumeti, da tudi podpore ne morejo biti bog ve kako visoke. Čim bo delavstvo tako zavedno in tako organizirano, da bo preneslo tudi večje prispevke, kakršne plačujejo na primer nemški in češki, francoski ali angleški delavci, potem bomo lahko storili drugi korak, to je spopolnili in izboljšali sedanje stanje.

**Pristopajte kot člani v
konzorcij! - Delež 60 din!**

(Dalje prih.)

tu pripadalo samo 3,10 desjatine. Odkup dodeljenega zemljišča je postal šele z januarjem l. 1883. obvezen, ki pa se je po večini izvedel s posojili, za katera je plemstvo največkrat zahtevalo naravnost oduške obresti ali pa znatne dajatve v naravi. S tem pa je odvisnost kmeta postajala še večja. Za večino kmetov je bila odprava tlačanstva v resnici le omiljeno nadaljevanje istega. Nikakor pa ne more biti tu govora o kakih pravicah. V sporih, zlasti pri prodaji zemlje je bil kmet vedno oškodovan, kajti njegov stan pri sodiščih takorekoč sploh ni bil zastopan. Za drag denar je prejel manjvredno zemljo. Ko so se vasi in okraj osamosvojili, se je to izvedlo zopet le na račun poljedelcev, saj so imeli med svetovalci redkokdaj več kot tretjino glasov. S preosnovno sodne zakonodaje je bil revnim slojem zopet zadan nov udarec. Vaški sodnik, skoraj vedno kak plemič, je kmetu lahko samovoljno naložil sedem dni zopora, nezaželjene pa je brez nadaljnega pognal v izgnanstvo.

Toda bodimo pravični. Aleksander je imel najboljše namene; svojemu narodu je hotel storiti marsikaj dobrega. Septembra 1856. leta je odpravil mnogo kazni, osvobodil še živeče dekabrste, njihovim otrokom vrnil plemstvo, podaril jim 24 milijonov rubljev na zaostalih davčinah, židje so bili deležni svobodnejših zakonov, trgovino in industrijo pa je z železniškimi koncesijami podpiral. Tisku je car omilil cenzuro, pospeševal ljudskošolski pouk, vpustil je pokrajinska in okrožna zastopstva, reformiral sodstvo in uvedel ru-

ske poroto. Toda marsikaj tega je bilo izvedeno le na polovico, ker aristokracija in uradništvo zakonov ni izvajalo ali pa le v svoj prid in proti narodu, kar je imelo za posledico splošno nezadovoljstvo. Bolj izobraženi kmetje so skupno z ubožnimi in pa s pripadniki svobodnih poklicev ustanavljali tajne zveze, da dosežejo izboljšanje položaja. Ti so se nazivali Narodniki. V desetletjih od 1860. do 1890. leta so pridobili mnogo pristašev, dasi je policija zelo pazila nanje. Kdo bi preštel vse one narodnike, ki so poginili v ječah in v Sibiriji. Nekdanji topniški oficir Bakunin je zlasti dijaštvo in inteligence pridobival za revolucionarno idejo. Prišlo je do veleprocesov. Nekoč je 193 mladih ljudi sedelo na zatožni klopi. Kazni so bile strahotne. Narodniki pa so neprestano ustanavljali po vseh krajih države tajne zveze. Njih glasilo je javno podčrtavalo teroristično misel. Nek odbor je sklenil umoriti carja in izklicati revolucijo, vse za dosego zemlje in svobode. Sodišča so nad prijetimi člani izrekli najstrašnejše kazni — vislice ali pregnanstvo v najmanj obljubene pokrajine ledene Sibirijske, kjer je ti-soče revolucionarjev našlo grozno smrt. Revolucionarji pa se niso dali ugnati. Šeljabov, sin tlačana, ubog študent, ki pa se je bogato oženil, je še na boljši način organiziral ljudske mase, inteligenco in buržujstvo v boj proti samosilniku. Njegov sozarotnik Postel je namerjal s političnimi štrajki graditi pot republiki.

Z delavskih bojišč

Stavbinsko delavstvo v boju za novo kolektivno pogodbo

Vse poletje delamo, kadar dežuje, smo pa doma. Pride zima, smo doma brez dela kar več mesecev. V dolgih poletnih dnevih delamo od jutra do večera po 10, 12 in več ur na dan. Sezonski delavci smo. Nekaj nas je zaposlenih pri eni stavbi, nekaj pri drugi in med nami ni povezanosti kot je povezanost med drugim industrijskim delavstvom. Stavbinski delavci smo.

To dvojje, da si stavbinski delavec in sezonski delavec, nas še posebno označuje. Med nami vlada delavska nezavednost, vsled tega tudi nepoznanje naše socialne zakonodaje, vse to pa nas tepe že dolgo dobo.

Vsak stan in vsaka vrsta delovnega ljudstva pa polagoma spoznava, da predstavlja veliko moč, ampak le tedaj, kadar je to ljudstvo povezano v svoji strokovni organizaciji. Pod silo razmer je pred dvema letoma izbruhnila stavka stavbinskega delavstva v vsej Sloveniji. Ta stavka nas je šele zdramila, da smo pričeli misliti na organizacijo tako, kot to misli in organizacija že ima stavbinsko delavstvo. Takrat smo sklenili kolektivno pogodbo, s katero se sicer nismo mogli hvaliti, vendar pričetek je bil. Stavbinsko delavstvo se je organiziralo in v lanskem letu že sklenilo drugo kolektivno pogodbo, ki je bila v nekaterih točkah znatno boljša od prve. Pri sklepanju te kolektivne pogodbe pa nas je morilo zlasti to, da so podjetniki, na eni strani pa tudi rdečkarji s svojo brezposelnostjo in demagoško bojevitostjo, pogajanja zavlačevali. Pogodba bi morala biti podpisana že v zgodnji pomladi, pa je radi navedenih dejstev bila podpisana šele 4. junija.

Pogodba, ki je sedaj v veljavi, poteče z 31. decembrom t. l. in če do tega časa ne bo sklenjena nova, se ta podaljša še za tri mesece, nato pa nastane brezposodobno stanje. Tega pa noben zaveden stavbinec danes ne sme in ne more želeli. Hočemo, da se še pred potekom dosedanje kolektivne pogodbe sklene nova, ki naj naše plače spravi na tako višino, da bo obstoje našemu delavstvu zagotovljen. Cene življenjskim potrebščinam so v zadnjem času toliko narastle, da smo prisiljeni izreči odločno zahtevo po zvišanju plač v okviru nove kolektivne pogodbe. Da bo pa nova kolektivna pogodba sklenjena pravočasno, smo podvzeli že vse potrebne in primerne korake. V Delavski zbornici so se že pred več tedni vrstili tozadrevni razgovori, predvsem glede čl. 8. in čl. 17. sedanje stavbinske kolektivne pogodbe o registraciji delavskih knjižic in razsodiščih.

Tekom trajanja te pogodbe so se pokazali nedostaki te dveh važnih členov. Kljub čl. 17. stavb. kolektivne pogodbe, ki določa, da naj se vsi spori v stavbinski stroki med delodajalci in delojemalci neposredno med obema strankama po razsodišču izravnavajo. Dejstvo pa je, da se do sedaj še noben spor ni rešil pred razsodiščem, ampak so se spori reševali pred obrtnim sodiščem. Razsodišče ni moglo stopiti v funkcijo, ker kr. banska uprava ni imenovala predsednika razsodišča radi tega, ker se niso ustanovila posebna razsodišča

po obrtnem zakonu. Poleg tega pa bi se spori, ki bi jih rešilo razsodišče, če se sporni stranki sklepov razsodišča ne bi držale, itak predstavili obrtnemu sodišču. Uspeh bi bil končno isti, samo postopek bi bil daljši.

Pri tej točki se je ZZZ postavila na stališče, da konkretne individualne spore rešuje obrtno sodišče, obdrži pa naj se razsodišče za reševanje načelnih sporov glede tomačenja kolektivne pogodbe itd.

Čl. 8. stavbinske kolektivne pogodbe, ki določa tudi postopek registracije delavskih knjižic, bo treba popraviti. Naša organizacija stoji pri tem na stališču, da mora delavec za enako delo dobiti tudi enako plačilo. Vsem nekvalificiranim delavcem, ki opravljajo delo kvalificiranega delavca, naj bi se dalo možnost, da dobijo pravico do plače kvalificiranega delavca. Ker zakon natančno določuje, ko ga naj se smatra za kvalificiranega delavca, se mora tudi to spraviti v okvir zakona na ta način, da se vse delavce brez pomočniškega izpita, ki so dovršili učno dobo, ali ki morejo dokazati, da so določeno dobo vršili delo kvalificiranega delavca, pripusti k pomočniškemu izpitu pod takimi pogoji, da bo tudi revnejšim delavcem izvršitev izpita možna (nizka tarifa).

Pri teh razgovorih so zastopniki delodajalcev opomnili tudi na vedno bolj razširjajoče se šušmarstvo, ki predvsem v stavbinski stroki mnogo škoduje ne samo delodajalcem, ampak tudi delavcem.

Zatiranje šušmarstva je sicer predvsem stvar oblasti in delodajalskih organizacij, vendar je z ozirom na škodo, ki jo imajo od šušmarstva delavci sami, potrebno, da v to posežejo tudi delavci. Vsak primer šušmarstva naj bi delavci javili potom delojemalske organizacije pristojnemu združenju. Odgovornost za neizvrševanje stavbinske kolektivne pogodbe, pa nosi vedno tisti, pod čigar naslovom se dela. Pri oblasti naj se doseže, da bo bolj intenzivno pričela z zatiranjem šušmarstva.

Za novo stavb. kolektivno pogodbo je ZZZ stavila poleg povišanja plač še naslednje predloge: Jesenice in druga večja industrijska mesta morajo v prvi mezdni razred. Skrajša naj se na pol leta dobo nepretrgane zaposlitve, določena s § 221. o. z., po katerem ima delavec pravico do plače za 4 tedne, če je poklican na orožne vaje.

Povsod naj se v prvi vrsti upošteva organizirani delavci, da se s tem zaščitijo, na vsak način pa morajo odpasti razne šikane od predpostavljanih, preklinjanje pa na obeh straneh.

Po prejemu predlogov od vseh prizadeatih delojemalskih in delodajalskih organizacij je bila za 24. t. m. sklicana razprava, na kateri se je odločalo definitivno samo glede prvih treh točk, dočim se je pri zadnji samo izmenjalo predloge za novo kolektivno pogodbo. Za 23. t. m. je Delavska zbornica sklicala predrazgovor med zastopniki delavskih organizacij in Delavske zbornice, kjer so se obravnavali tudi predlogi delodajalcev.

V splošnem lahko v vseh točkah pričakujemo zadovoljiv uspeh, ker so tudi delodajalci pokazali pripravljenost za primeren sporazum. O poteku razprave, ki se je vršila dne 24. t. m., bomo poročali v naslednji številki.

pozneje kot pomočnik zaveden delavec in organizator mlajše generacije.

Predlagala se je tudi sprememba pravil po predhodnem odobrenju centrale, ki izboljšuje nekaj dosedanjih točk. Nadalje je bil poslan pozdrav g. banu dr. M. Natlačenu, ki naj podpira naše zahteve pri sklepanju kolektivne pogodbe.

Na bansko upravo smo poslali tudi resolucijo, ki zahteva v glavnem:

1. Da banovina prouči priložen osnutek kolektivne pogodbe, ki naj zboljša naše plače in skrajša delovni čas. Ugotovljamo, da se naš stan vedno bolj demoralizira vsled dvoreznosti Obrtnega zakona, ki dovoljuje mojstru, da sprejme v svoj laboratorij amaterja, ga prijavi kot pomožno moč, ki mu opravlja vsa strokovna dela.

2. K temu je nujno potrebna sprememba § 206. (2) Obrtnega zakona, kjer se določa delo nekvalificiranemu osobju, katero je dosedaj le nadomestovalo kvalificiranega pomočnika ali pomočnico.

3. Da se izda odločba, ki naj določi najnižji cenik fotografskim produktom, ki bodo glavna opora zboljšanju plač.

4. Da se vajenci nad 18 let ne sprejemajo v obrt.

5. Da se pokrajinski fotografi izločijo iz točke »Fotografi« ter se vnesejo v posebno točko a). Povdarjamo, da pokrajinski fotograf ne bo nikdar zmožen dela portretnega fotografa, ki ne dosega nivo-

ja amaterskega, pač pa umetniškega zna-

6. Amaterstvo in šušmarstvo je toliko razvito, da mora pomočnik in pomočnica nabirati naročila izven sedeža mojstrske obrti. Zato naj se uveljavi § 143. (5) Obrtnega zakona, vendar naj se za nabiranje naročil uporablja samo strokovne moči, vpisane pri Združenju fotografov.

Če se bo izpolnilo vsaj nekaj točk iz te resolucije bo že velik napredek za fotografsko obrt, ki do danes ni bila deležna nobenih zboljšanj.

Predsedniško poročilo je končno omenjalo, da je ledina v naši stroki zorana, treba je samo dobre volje do dela vsim članom in članicam.

TOBAČNI DELAVCI

Beda tobačnega delavstva. Razmere, v katerih živi tobačno delavstvo so žalostne. Delavstvo samo k delu priganjajo, da bi mu pa to delo tudi pošteno plačali, o tem pa gospodje nočejo nič slišati. Kljub vsem prošnjam in intervencijam, ki jih je delavstvo storilo v Upravi monopolov v Belgradu, se gospodje ne usmilijo, da bi rešili delavstvo bede in siromaštva. Vsem državnim uslužbencem so se s 1. novembrom 1937 povišale plače, kakor tudi železniškemu delavstvu. Samo za tobačno delavstvo se ne more dobiti denarja. Naj bi gospodje sami poskusili enkrat, kako se da z din 500.— do din 700.— mesečno preživljati 5—8 člansko družino, pa bi takoj uvideli, kako mora delavstvo s svojimi družinami stradati. Na vse prošnje, ki jih delavstvo pošilja v Belgrad, dobiva le same obljube. Tudi kar tiče novega plačilnega pravilnika, katerega nam obljublja že par let, je ostalo le pri obljubah. Naj bi bili na merodajnem mestu vsaj toliko poštene in bi držali svojo besedo in že vendar enkrat izdali boljše plačilni pravilnik. Saj je že skrajni čas, posebno sedaj, ko so se cene življenjskim potrebščinam povišale od 20—30%. H koncu bi omenili samo še to, da je bilo tobačno delavstvo pred vojno veliko bolje plačano kot pa na primer državno uradništvo, učiteljstvo itd. Sedaj pa je za 100 odstotkov na slabšem. Prosimo pa tudi naša gg. ministra, senatorje in poslance, da se za nas zavzamejo, da bo že vendar enkrat prišlo to pereče vprašanje z dnevnega reda.

Sv. Lovrenc na Pohorju

Našim rdečkarjem gre zelena barva zelo na živce, četudi živijo na zelenem Pohorju.

Iz vsega svojega srca nas v zadnji številki »Delavske politike« pomilujejo, ker smo — po njihovi pameti vsaj — slepci in zapeljanci, z eno besedo ljudje, ki resnice ne poznajo.

To se nam zdi nekaj podobnega, kakor ko so na Koroškem v neki dolini tudi iz srca pomilovali nekoga, ki ni imel golše ali krofa.

Kdo je zapeljanec in slep, če ne vi, ki dobivate svojja navodila od židov, ki so bili in so najhujši sovražniki in zajedalci delovnega ljudstva.

Resnica vas boče v oči, zato vrečite. Naše resno delo in prizadevanje za dobrobit delavstva vam ne gre v račun.

Nismo proslavljali v ogromnih slavo-spevih svojih uspehov in nismo jih vkle-savali v obeliske — poznim rodovom v spomin in opomin, — ampak povedali smo resnico, da je naša kolektivna pogodba vsaj prvi začetek, vsaj prva stopnja našega uspeha, da je nekaj, torej boljše kot nič. Ne trdimo in nismo trdili, da smo želi 100 odstotni uspeh, resnica pa je, da predstavljamo naša kolektivna pogodba vsaj zasilno pravno razmerje med delavstvom in podjetjem. Živo se zavedamo, da smo še zelo, zelo daleč od tega, kar želimo in za kar se bomo z vsemi svojimi močmi borili.

Ne sklicujemo se na svoje uspehe, marveč to povdarjamo, da smo edini ki resno delamo, da jih dosežemo.

O vaših uspehih za delavstvo pa je izpovedal vaš šef, ko je na nekem sestanku ZZZ na vprašanje, kaj so storili rdeči za delavstvo, odgovoril: vse, — prav vse. Na vprašanje kaj vsebuje tisto vse, je molčal in ni odprl svojih ust.

Jarše

V nedeljo, dne 24. novembra se je vršil v Društvenem domu v Grobljah sestanek ZZZ, na katerega so prišli tudi člani JSZ. JSZ v Ljubljani je smatrala za potrebno in važno, da pošlje »a ta sestanek tudi g. Lombarda. Na sestanek so govorili g. misijonar Tavčar, predsednik centrale ZZZ tov. Preželj in misijonar g. Godina. Delavstvo je tako imelo priliko slišati, zakaj duhovnik sodeluje v delavskih organizacijah, kaj je ZZZ in kako je z odpusti in skrčenjem obrata v Induplati v Jaršah. Pri debati se je oglašil tudi g. Lombardo z daljšim izjavljanjem. Ob posebno nestvarnih točkah ga je zaprosil g. misijonar Tavčar: »G. Lombardo, nehaite vendar s takimi demagogijami!« Svoj govor je zaključil g. Lombardo s pozivom, naj se

glasuje, kdo ima v dvorani večino in pravico predsedovati. Ker je bil sestanek javljen oblasti kot sestanek ZZZ, se torej sploh ne bi mogel spremeniti v kak drug sestanek. Toda člani ZZZ so želeli, naj se vsaj radi zanimivosti glasuje. Pri glasovanju je ostal g. Lombardo v manjšini. Opazili smo, da je članstvo JSZ z zanimanjem in večinoma mirno sledilo izvajanjem ter deloma celo glasovalo za ZZZ. Članstvu pač gre za resnico in ne demagogijo. Le nekateri člani JSZ so pokazali neollikano razburjenost.

Položaj v tovarni je glede zaposlitve tak (po izjavi ravnatelja tovarne z dne 26. nov.): Odpuščenih je bilo vsega dvakrat po 16 delavk. Tovarna je preuredila svoj trgovski oddelek in upa iz tega večjih naročil. — Državna dobava, ki je bila že zlicitirana, ne pride več v poštev. Gre za nov razpis iz oživiljenega kredita še iz pomladi 1937. Za 26. nov. je povabljen v kabinet ministra dr. Kreka zastopnik »Induplati« dr. Šifer. »Slovenski delavec« bo še poročal o razvoju te intervencije. — ZZZ bo skušala najpotrebnejšim brezposelnim oskrbeti vsaj nekaj podpore. — »Delavski pravici« pa povemo na uho: »Nič preveč razburjenja!« Je vse res, kar smo pisali in govorili. Za vas je seveda hudo, toda za delavce ne!

DROBNE DOMAČE

Mesto umrlega poveljnika Belgrada generala Tomiča je bil postavljen na njegovo mesto general Peter V. Kosič.

Sod je prelomil delavcu Slavku Učakarju iz Viča nogo pod kolenom.

Socialist in glavni zaupnik rudarjev Hrušovar iz Trbovelj, ki je vršil funkcije blagajnika pri II. bratovski skladišni in dinarskem fondu v Trbovljah je bil obsojen vsled ponesrebe 29.000 din delavskega denarja na 5 mesecev zaporu in dveletno izgubo častnih pravic. Ker je Hrušovar grozil, da bo spravil na dan še druge stvari, so mu sodrugi pogledali nekoliko skozi prste in ga niso pred sodiščem tako obremenili, kakor bi bilo po pravici.

Pri zadrugi za splošno mizarstvo v Ljubljani se je smrtno ponesrečil mizar-ski pomočnik Jože Mali. Sel je v klet po električno peč. Najbrže ga je oplazil lahak električni tok, katerega se je fant ustrašil, da ga je zadela srčna kap. Reševalci so ga skušali obuditi s Pule-motorjem, vendar je bil ves trud zaman, kajti srce je že prenehalo biti. Mali zapušča mater, ki jo je z delom preživljal.

Tovarna svile Thoma v Pobrežju pri Mariboru je dobila nov parni kotel, ki tehtal 105.000 kg. Ves teden je trajal prevoz s Koroškega kolodvora v tovarniške prostore na Pobrežju. Prevoz je veljal 90.000 din.

Tovarna svile »Jugosvila« zopet povečuje svoj obrat. Konjunktura za svilo je letos zelo dobra v primeri s konjunkturo bombaževnega blaga.

Lovce Stanko Jager se je oglašil pri posesniku Dešmanu v vasi Savinja pri Ljubnem, puško pa je prislonil k steni. Ker ni bilo nikogar v sobi sta vzela v roko puško Dešmanov Lojze in njegov 15 letni brat Martin. Igrala sta se toliko časa, dokler se ni puška sprožila in naboj je zadel Lojzeta v trebuh. Martinu pa je prestrelil tri prste na roki.

Poštni minister Vojko Cvrkič je na shodu v Uziški Požegi izjavil, da je sedanja vlada trdno odločena izgraditi široke samouprave, ker banovine niso ljudstvu tako blizu, kakor bi morale biti.

Za novega inspektorja srednjih šol je imenovan pevovodja najmočnejše slovenske glasbene organizacije prof. Marko Bajuk, za banovinskega šolskega nadzornika pa prof. Milko Jeglič, znani delavec v bivših orlovskih vrstah.

Sloviti razbojnik Jože Urbanč, ki je pobegnil iz jetnišnice v Nišu in je ponovno pričel strašiti po Dolenjskem, je bil 18. novembra t. l. ujet. Možu se najbrže ne bo več posrečilo uiti iz jetniških zidov.

V Dravski banovini med Sv. Ožboltom in Falo je neznan napadalec prisilil trgovca z živino Franca Flajsa, da mu je dal 2.500 din.

Sarajevski OUZD namerava zgraditi v Sarajevu veliko palačo Okrožnega urada, ki bo stala 8 milijonov din in bo lepša, kakor je ljubljanska. V Zenici pa namerava zgraditi bolnišnico, ambulanco in pisarne za 1.500.000 din, v Banjaluki ambulanco za 2.000.000 din, v Tuzli pa poslopje za 70.000 din.

Narodna skupščina se je sestala 23. t. m. Preden so prišli na dnevni red je bilo prečitanih več interpelacij. Finančni minister pa je na skupščini predložil državni proračun za leto 1938-39, ki ga bo skupščina odstopila v razpravo finančnemu odboru.

Z ozirom na rastočo draginjo je ministrski svet odobril povečanje delavskih mezd v delokrogu železniške uprave. Odlok je stopil v veljavo 1. novembra t. l. in določa povišanje v 3 skupinah, t. j. za izučene obrtnike, polkvalificirane delavce in navadne fizične delavce.

Ljubljana

Slaščičarji. Vse tovariše in tovarišice vljudno vabimo na članski sestanek, ki se bo vršil v sredo, dne 2. decembra v prostorih ZZZ v Čopovi ulici 1 v Ljubljani. Sestanek bo ob 8. uri zvečer, ob 7. uri pa bo seja odbora. Sklepali bomo o važnih rečeh, zato naj na sestanku nikogar ne manjka. Zavedamo se, da kar smo in kar še bomo, smo in bomo le po naši strokovni organizaciji. Na svidenje!

Fotografi. Občni zbor, ki se je vršil prejšnjo nedeljo, je potekel v splošno zadovoljstvo članov in članic. Saj so se v lepem številu udeležili posebno pomočniki iz drugih krajev, ker so se zavedali važnosti sklenitve kolektivne pogodbe. Občnega zbora se je udeležil tudi zastopnik Združenja fotografov g. Jože Šmuc in zastopnik centrale ZZZ. Ker pa člani iz vseh krajev Slovenije niso bili 50% zastopani, smo žal ugotovili, da se bo kolektivna pogodba sklepala samo za Ljubljano.

Po poročilih posameznih odbornikov je bilo razvidno, koliko truda je žrtvoval odbor v svojem celoletnem delu in grajal posebno tiste, ki nimajo za tako koristno delo razumevanja. Poleg praktičnih in teoretičnih tečajev se je obravnavalo tudi vajeniško vprašanje kateremu bomo posvetili največjo pažnjo. Vajenec, poučen o svojih zahtevah in dolžnostih, bo tudi

Mladina ZZZ

PRAVICA DO NAGRADE

Karkoli človek dela, nosi pečat njegove osebnosti. Sleherni izdelek ima nekaj osebno človekovega na sebi. In to je njegovo. Če to svojo lastnino odstopi drugemu, če dela za drugega, je popolnoma naravno, je pa tudi po božji volji, da prejme to za plačilo, da ta, za katerega dela, to od njega odkupi.

Kakor torej zasluži odrasli človek za svoje delo plačilo, prav tako zasluži vajenec, mlad človek, ki za drugega kaj dela, za svoje delo plačilo. Seveda ne bo toliko kakor plačilo odraslega, ker je treba pri tem odšteti trud, ki ga ima mojster z njim, manjšo vrednost izdelka itd. Vendar neko plačilo tudi vajenec zasluži.

Ze naš obrtni zakon § 267. določa, da pripada učencu po dovršenem prvem letu učne dobe odškodnina za delo. Višino odškodnine naj bi predpisal minister. To se do danes še ni zgodilo in je vse prepuščeno mojstrovu dobri volji.

Pa tudi ne glede na zakon, ki je prisilnega značaja, je prav, da prejme mlad delavec nagrado za svoje delo. Predvsem zato, ker njegovo delo gotovo zasluži neko plačilo, dalje zato, ker ima nagrada vzgojni pomen. Biti mora primerna delu, ki ga vajenec izvrši, biti mora pomoč vajencu, da z denarjem, ki ga sam zasluži, plača šolnino, si preskrbi vsaj kak kos obleke ali obuvala, da ne leži vse breme na starših. Biti mora tudi sredstvo, ki odstrani zagrenjenost iz mlade duše, ki je tudi vzrok socialnih razdorov.

Zato se nam zdi, je dolžnost vseh, ki jim je pri srcu dobrobit mladine, da store vse, da se tudi to uredi. Vajencem dajte za njihovo delo primerno nagrado. Če mojstri sami ne sprevidijo, naj jih oblast k temu prisili.

DOPISI.

J. P. L. Zadnji Delavski list praviš, da hvali kot edina mladinska kulturna društva »Vzajemnost« in KDM.

Ce misli ta list, da je prava kultura le komunistična, mu to veselje radi pustimo. Saj vemo, kdo pri nas propagira komunistično kulturo. Dvomimo pa, če je KDM s to ugotovitvijo zadovoljna. Veliko raje bi brez dvoma ribarila v kalnem in na zunaj igrala vlogo pobožnjaka. Lepa druž-

ba: komunisti in KDM! Propagatorji in tvorci kulture!!!

K. M. V. Kako je s hrano za najpotrebnejše mestne vajence?

Kot sem že sporočil, so prošnje, ki ste mi jih izročili, bile oddane na pristojna mesta. Toda do danes žal, še ni odgovora. Takoj ko pride, vam sporočim. Želeti bi bilo, da bi se že organizirala tako potrebna kuhinja za vajence. Zlasti zdaj pozimi je neumestno, da žalostno, da se dobe vajenci, mladi fantje, ki potrebujejo zadostne hrane, pa nimajo niti pravega kosila razen koščka kruha in požirek vode ali kave. Tudi ta zadeva zahteva rešitve in kliče po dobrih, sočutnih srcih. A takih ni in jih noče biti. Siti pač ne ve, da je njegov bližnji lačen! Je pa to sramota, pravi škandal, da so sredi našega mesta sredi našega »kulturnega« naroda številni lačni mladi delavci in da naletiš povsod le na gluha ušesa, če začneš govoriti o tem.

Pa bomo le še govorili, če je komu všeč ali pa ne!!!

Prejeli smo:

Kot vam je znano, so naše tovarne ustavili in smo že tri tedne na cesti. Prav nič ne vemo, kaj bo z nami. Konec januarja bo poravnava, ta čas pa smo obsojeni v postopanje. Dnevi beže, naša učna doba se bliža koncu, saj bi morali nekateri izmed nas polagati pomočniški izpit v marcu, drugi v aprilu itd. Toda, kako ga bomo, če pa že več tednov nimamo pravega dela v rokah in če še nekaj mesecev ne bomo delali.

Prav bi bilo, če bi se kdo zavzel za nas in nam preskrbel kako delo, da vsaj tega, kar znamo, ne pozabimo. Prosimo torej ZZZ, naj se zavzame pri oblasteh pa tudi pri obrtni zbornici, da nam preskrbi kakkega mojstra, ki bi nas sprejel v delo vsaj dokler zadeva Strojnih tovarn in livarn (gre namreč za te) ne bo urejena.

Tudi nam se zdi, da bi bilo potrebno, da se zgane ne le organizacija, ampak tudi oblast ter uredi zadevo vajencev v teh tovarnah. Fantje postopajo, so brez dela, zagrenjeni. Vemo pa tudi, da je človek, zlasti mlad človek v brezdelju dostopen za slabo prejo kot dobro. Zato naj velja tudi tu: Lažje je odvrti zlo, kot pa ga, ko je rojeno, izkoreninjati.

pa podjetniki skušajo doseči, da se ta doba še bolj skrajša in to le na kvar delavstvu. Potrebna je zato na drugi strani pozornost delavstva, da se jim to brezuspeši. Oni uslužbenci, ki pa imajo že napram delodajalcem kake zahtevke pa naj skušajo doseči, da jim delodajalci od časa do časa na vsak način pred potekom zastaralne dobe, priznavajo njih zahtevke. Na ta način se namreč zastaranje prekine in zastaralna doba prične teči ponovno.

K. Š., Sv. L. Bili ste zaposleni pri lesnem podjetju dva meseca. Tedaj ste si pa pri delu na žagi zlomili nogo in sedaj pa že 3 tedne ne delate. Vprašate, če Vam gre pravica do polnega zaslužka za prvi teden.

Ta pravica vam pripada, če niste svoje nezgode zakrivali namerno ali pa z hudo malomarnostjo. Uslužbencu gre namreč razum v topilniški in rudniški podjetjih v tem primeru polno izplačilo zaslužka največ za en teden dni.

BELEŽKE

»Krekovi učenci« bežijo proč od Kreka. V Škofji loki je bila Krekova proslava. Na njej je govoril domačin Dr. Tine Debeljak. »Slovenec« je pa poročal, da Jugoslovanska strokovna zveza pri njej ni sodelovala kljub povabilu in je proslavo bojkotirala tako, da na njej ni bilo videti niti enega njenega člana. Neprestano se trkajo ravno JSZarji na svoja prsa, da so Krekovi učenci, življenje pa izpričuje vsak dan bolj, da beže proč od njega.

Naša tovarišija. Na našo notico »Straža v viharju« mora dobro stražiti, poziva »Delavski list« delavce: ...razložite zavednim pristajem ZZZ, kakšno tovarišijo ima »Slovenski delavec«. Zavedni pristaji ZZZ pa so tudi sami delavski stražarji v viharjih, v kakršnih bi rada veter lovila v svoja krila smet »Delavskega lista«, — dobro stražijo in jim ni nič treba šele razlagati naše tovarišije.

Na zgrešenih potih. G. Edi Kocbek se je blagovil pri svojem predavanju »Kakšna bodi naša borba proti komunizmu« obregniti tudi ob neki tehnik, ki je prinesel geslo »Komunizem je največji sovražnik človeštva«. Ko bi malo bolj skrbno bral papeške okrožnice, bi tega najbrž ne bil storil.

Skladi za preskrbo starih in onemoglih delavcev

V posameznih obratih obstajajo skladi za preskrbo starih in onemoglih delavcev. Ob uvedbi starostnega zavarovanja delavcev so ponekod začeli razpravljati o tem, če je umestno, da taki skladi še v bodoče obstajajo in če naj delavci in delodajalci tudi še v bodoče prispevajo poleg prispevkov za starostno zavarovanje tudi še za te sklade.

Glede tega se je pojavilo naziranje, da je najboljšje, če se zbrana sredstva teh skladov razdele. Tisti, ki hočejo to doseči, zatrjujejo, da bi bilo nevarno pustiti in zbirati te sklade še naprej, ker jih bo gotovo porabil Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu.

Zato smatramo, da moramo posebej povdariti, da je vsaka taka trditev neresnična in se taka trditev iznaša samo zato, da se razbijejo skladi, ki so se s težkimi žrtvami zbrali. Sredstva takih skladov morejo služiti izključno le onim, ki so ta sredstva zbrali.

Pripominjamo, da bo v kratkem stopil v veljavo Pravilnik o prostovoljnem višjem zavarovanju delavcev za primer onemoglosti, starosti in smrti, ki bo za delavce na zelo primeren način rešil to vprašanje.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani

IZ VINIČARSKIH VRST

Zalostna usoda onemoglih viničarjev.

Zopet se oglašamo viničarji v »Slovenskem delavcu«. Zadnjič smo opisovali splošen položaj družin, predvsem kmečkih viničarjev. Res žalostna je ta slika bede, ki spravlja družine iz dneva v dan v največji obup, posebno sedaj pred zimo.

V zadnjih letih v času gospodarske krize in še dandanes imamo žalostne primere iz kmečkih viničarskih družin, kako so izpostavljeni najhujši usodi. Imamo pogoste primere, posebno sedaj v jeseni, ko nekateri brezsrčni gospodarji postavljajo na ceto predvsem stare onemogle viničarje. Ti viničarji so dolga leta, od mladosti, ko so bili še močni, zvesto služili za samo skromno prehrano njihovih družin. Danes, ko pa so postali stari, so jih pričeli gospodarji pisano gledati. Posebno delajo to mlajši, ki so po svojih očetih v zadnjih letih prevzeli kmetije. Stari viničar se jim zdi prepočasen. Njegovi delazmožni otroci pa gledajo bolj za svoj obstanek, kakor pa na svoje starše. Viničarska mladina beži z doma v »boljše službe«. Redka je dandanes viničarska mladina, ki bi se odločila za viničarski stan. Starši ostanejo tako osamljeni brez vsake pomoči na stara leta. Osamljena se mučita oče in mati od ranega jutra do poznega večera za svoj skromni kruh. V solzah si zvečer stara viničarska zakonca po napornem delu štejeta krvave žulje. Za delo nezmožni stari viničarji pa čestokrat romajo v svoje domovinske občine v njih oskrbo. Tu morajo od kmeta do kmeta po številkah. Razumljivo je pač, da se pri takem revežu redkoma kdo briga za njegovo snago in red. Stanovati mora najčeste v hlevu. Tako tak ubogi viničar — berač navadno za posledicami raznih bolezni umrje zelo zgodaj. Takšno je življenje. Tu bi mogla in morala viničarska strokovna organizacija, katere sedež je v Ljutomeru, resnejše in odločnejše nastopiti za pomoč in zaščito.

NAŠI NAMEŠČENCI

Naše društvo združenih zasebnih in trgovskih nameščencev Slovenije je imelo dne 18. nov. v dvorani hotela Union v Ljubljani lep sestanek, na katerem sta predavala: ravnatelj Pokojninskega zavoda za nameščence g. dr. Vrančič ter predsednik ljubljanske podružnice Društva združenih nameščencev, tov. Pernišek.

Članske sestanke sta imeli tudi podružnici v Trbovljah in Mariboru.

V nedeljo 21. nov. pa smo imeli vsi ljubljanski nameščenci skupno zborovanje v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani. Na sestanku se je govorilo o zahtevi zavarovalnega nameščenstva po pragmatiki, ki naj bo enotna za vse zavarovalno nameščenstvo v vsej državi.

Kolektivna pogodba nameščencev mariborskih mestnih podjetij.

Po zaslugi mariborske podružnice društva združenih zasebnih in trgovskih nameščencev Slovenije je bilo sklenjeno med mestno občino v Mariboru in nameščenci mestnih podjetij službena pogodba, značaj kolektivne pogodbe. Banska uprava je prejšnji teden to pogodbo še odobrila. Sklenitev te pogodbe pomeni za mariborske nameščence in za celo naše društvo velik dogodek. Vemo namreč, da je nemerno težje sklepati nameščenško kolektivno pogodbo kot pa delavsko.

Nameščenci v svoji mezdni borbi navedno nimajo na razpolago tako učinkovitih sredstev kot jih imajo delavci. Zato mo-

PO SVETU

V Franciji je preiskovalna komisija našla zarotniška gnezda, ki so razporejena po vsej Franciji. Prepričani so, da gre za novo teroristično organizacijo po vzorcu ameriškega Ku-Klu-Klana. Teroristi so imeli svoja skrivališča najmodernejšega orožja, svoje radijske postaje in podzemne bolnišnice. Kakor se vidi iz preiskave, so na čelu samo imovitejši možje.

Litvinov dolži Stalina, da je on kriv diplomatskih porazov v evropski politiki. Vsi znaki kažejo, da se bo Rusija desintesarirala na evropski politiki in bo posvetila vse svoje moči Aziji.

Socijalistična druga in tretja komunistična internacionala sta pretekli teden zborovali. Namen sestanka je bil doseči enotno postopanje obeh strokovnih organizacij, zlasti v vprašanju, kako pomoči rdeči vladi v Španiji in na Kitajskem.

Na sestanku med zastopnikom generala Franca in japonskim zunanjim ministrom se je določilo, da bo Japonska priznala generala Franca dne 25. novembra, to je na obletnico, ko je bila podpisana protikomunistična zveza med Nemčijo in Japonsko.

Dekret za izplačilo 200 milijonov lir je podpisala italijanska vlada, da se ustanovi 2 vojna zbora v Libiji.

Najboljšega konstruktorja letal Sovjetske Rusije dolžijo, da je on kriv nesreč velikih letal, s katerimi so ruski letalci vpostavili zvezo med Moskvo in USA. Po Moskvi krožijo vesti, da je že ustreljen.

Po vsej Siriji so bili včeraj nemiri, ker so francoske oblasti razpustile več visokih mladinskih in udarniških organizacij.

V mestecu Steinu na Stajerskem je dunajska policija odkrila skrivno središče Hitlerjanskih napadalnih oddelkov. Voditelji organizacije so povečini uradniki in učitelji.

Mednarodni odbor za španske otroke in begunce se je zavzel za odpravo blokade pred Španijo. Odbor misli, da bo s prostim uvozom orožja in bomb pomagano lačnim otrokom.

Misijonskega škofa Schravena, ki je po rodu Holanec so odvedli kitajski roparji z 8 misijonarji in ga ubili, predno so jih zajele japonske čete.

Proti narodnemu socializmu so se pričele v Newjorku demonstracije, ki jih prirejajo judovske organizacije. Na zborovanjih pozivajo Jude vsega sveta, naj ne kupujejo nemškega blaga.

Bolgarska vlada je zopet dovolila delovanje nekaterim obrambnim organizacijam, kakor Rodni zaščiti in Nacionalnim legionarjem.

List »Niši-Niš« piše, da je kitajski vrhovni poveljnik Čangkajšek poskušal pregovoriti Blücherja, da prihiti kitajski vojski s svojim svetom na pomoč.

Kitajske čete so po poročilu časopisa Takung-Pao prekoračile v pokrajini Santung Rumeno reko in prodirajo proti severu.

Svetovnega evharističnega kongresa v Budimpešti se bo udeležilo po dosedanjih prijavah 200.000 ljudi.

Trgovina med Anglijo in nacionalistično Španijo vedno bolj narašča. Iz Anglije prvažajo živež in drugo blago, ki ga potrebujejo nacionalisti v osvobojenih krajih.

Franco je dejal, da hoče izvesti važne reforme v duhu krščanske zamisli. Dati hoče katoličanom svojo katoliško univerzo.

Grški predsednik vlade je ostro nastopil proti komunizmu. V Patrosu je izjavil, da bo Grčija dobila korporativno ureditev države.

Pri veliki vojaški paradi ob 20 letnici boljševiške revolucije so padli strelji na maršala Vorošilova, ki je jezdil na čelu čet. Vorošilov ni bil zadet.

Predsednik braziljske republike Vargas je izvršil državni udar in je proglasil Brazilijo za fašistično republiko. Uradni list je objavil ustavo, ki spreminja Brazilijo v stanovsko državo.

Po poročilu »Pravde«, je v Rusiji še 3.756.000 popolnoma ali delno nepismenih ljudi. Pri tem je treba upoštevati, da je v Rusiji pismen vsak oni, ki se zna podpisati.

ramo biti resnično vneti nad uspešnim zaključkom skoraj enoletnih pogajanj.

Priznati moramo, da je mestna občina v Mariboru s svojim županom dr. Juva-nom razumela želje in potrebe svojega nameščenstva in da je pokazala mnogo uvidevnosti, za kar se ji Društvo združenih zasebnih in trgovskih nameščencev Slovenije iskreno zahvaljuje.

Nameščenstvu pa kličemo: Z organizacijo in z discipliniranim nastopom je mogoče zmagati, brez tega smo gotovo poraženi.

List izdaja za konzorcij: Preželj Francé, Ljubljana. — Urejuje: Križman Andrej, kaplan, Jesenice. — Za uredništvo odgovorja: Pirih Milko, Ljubljana. — Za Misijonsko tiskarno: Jožko Godina, Groblje.

Zapisana pravica

Zastaranje terjatev iz službenega razmerja
(F. B., Lj.)

Bili ste uslužbeni pri podjetju S. kaki dve in pol leta. Po dogovoru Vam je imel podjetnik poleg mezde v denarju dajati tudi še prosto hrano in stanovanje. Z izplačevanjem mezde pa je podjetnik kmalu zaostal ter Vam je dajal samo hrano in stanovanje. Vi pa se spričo splošnega pomanjkanja dela tudi niste upali zahtevati pogojne mezde, ker ste se bali, da bi Vas podjetnik ne odpustil. Sedaj ste pa po dveh in pol leta odpuščeni — ali morete zahtevati izplačilo zaostalega zaslužka?

Terjatev iz službenega razmerja zastara v 3 letih od dneva zapadlosti in vsled tega ste vsekakor po zgoraj navedenem upravičeni zahtevati, da Vam izplača podjetnik ves še ne izplačani in pogojeni zaslužek. Pri tem se Vas pa še opozarja, da niste morda ob priliki odpusta ali pa tudi popreje podpisali kake izjave, s katero ste potrdili, da ste bili z Vašimi zahtevki povsem odpravljeni. V tem slučaju vas namreč zadene dokazno breme, da vi takega zapisa v izjavi niste nikdar prečitali, niti bili manj od strani delodajalca opozorjeni in da ste se podpisali le iz kakega drugega razloga. Nikakor pa ne iz razloga, da bi bili po vsem odpravljeni s svojimi zahtevki, iz prestanega službenega razmerja. Taki ugovori se namreč od strani delodajalca splošno uveljavljajo pri zahtevah uslužbencev na izplačilo zaostalega zaslužka. Tekom trajanja službe podjetniki večinoma navadno izplačujejo zaslužke, uslužbenci pa v strahu na odpust ne upajo uveljavljati svojih pravic. Pri odpustu pa običajno podpisujejo kak listič, katerega jim predloži podjetnik pod kako pretvezo, da se gre za kako odjavo zavarovanja ali slično in katerega uslužbenec podpisuje v zaupanju na podjetnikove besede. V resnici pa se na tem listu glasi, da se s tem potrjuje popolna odprava in odpoved vsem daljšim zahtevkom. To je en način kako se skuša uslužbenec odpraviti za njih zaslužek. Drug način pa je, da se zavlačuje z izplačilom mezde toliko časa, da terjatev uslužbenca vsled poteka dobe zastara. Dasiravno je ta doba razmeroma kratka